

ALİ FUAT DARENDE İLKOKULU ETİK KURULU

MEHMET BOYAALICI (OKUL MÜDÜRÜ)
SİNAN YEŞİL (MÜDÜR YARDIMCISI)
FİGEN KILIÇARSLAN (ÖĞRETMEN)
ŞENOL SELVİ (ÖĞRETMEN)

ETİK NEDİR?

Etik sözcüğü yunanca “karakter”, “adet”, “usul” veya “gelenek” anlamına gelen “ETHOS” sözcüğünden türetilmiştir. İnsanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, DOĞRU-YANLIŞ ya da İYİ-KÖTÜ gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplini. Etik, doğru ve yanlış ölçütleridir.

Etik, bireylere “işlerin nasıl yapılması gerektiğini” belirlemede yardımcı olan yol gösterici değerler, ilkeler ve standartlardır. İnsanların yargılarını ve bu yargılara ulaşılma sürecini ifade eder. Etik, insanların değerlere dayalı kararlar verdiği bir süreçtir.

Hepimizin kendi değerlerimize bağlı olarak, çeşitli durumları yorumladığımız ve tepki verdiğimiz içsel ve öznel bir dünyası vardır. Bu değerler, genel olarak çocukluk döneminde aile, öğretmenler, inanç sistemi ve toplum tarafından şekillendirilir.

Etik ve ahlak birbirinden farklı kavramlardır. Ancak çoğunlukla bu kavramların aynı anlamda kullanıldığını görmekteyiz. Etik ve ahlakın özdeş olmamasının nedeni, etiğin ahlak felsefesi olması, ahlakın ise etiğin araştırma konusu olmasındandır. Etik kuramlar, ahlakın özü, kökeni ve toplumsal yaşamdaki işlevinin yanı sıra, insanların bir arada yaşayabilmelerinin gerekleri, toplumsal yaşamın normları ve değerleri kişilerle toplum arasındaki ilişkiler, bireysel yaşamın amacı ve anlamı üstüne görüşleri dile getirir.

Ahlak, geniş tabanlı ve nasıl davranılması gerektiğine ilişkin yazılı olmayan standartları belirler. Etik ise; kuralların açık ve belirli alana ilişkin yazılı kuralları içerir. ÖRNEK: Sanat etiği, tıp etiği, çevre etiği, eğitim etiği.

ETİK YAPI:

Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulu Milli Eğitim Bakanlığı Etik Komisyonu NİÇİN ETİK:

- Dünya genelinde kamu yönetiminde “yolsuzluk”, “kötü yönetim” ve “çıkar çatışması”, “yozlaşma ve etik-dışı davranış sorunlarının yaygınlık kazanması,
- Halkın devlete ve bürokrasiye olan güveninin sarsılması, kamu yönetiminin saygınlığının kaybolması sonucunda halkın devlete olan güvenini yeniden tesis ederek kamu yönetiminin saygınlığını korumanın “küresel bir reform kaygısı” haline gelmiş olması,

sonucunda etik davranış ilkelerini belirlemek ve bunlara uyulmasını denetleyecek kurumsal yapılar oluşturmak, yani kısaca "ETİK ALTYAPI" kurmak konusunda uluslararası bir trend oluşmuştur.

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

- Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci
- Halka hizmet bilinci
- Hizmet standartlarına uyma
- Amaç ve misyona bağlılık
- Dürüstlük ve tarafsızlık
- Saygınlık ve güven
- Nezaket ve saygı
- Yetkili makamlara bildirim
- Çıkar çatışmasından kaçınma
- Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması
- Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı
- Kamu malları ve kaynaklarının kullanımı
- Savurganlıktan kaçınma
- Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan
- Bilgi verme, saydamlık ve katılımçılık
- Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu
- Eski kamu görevlileriyle ilişkiler
- Mal bildiriminde bulunum

EĞİTİMDE ETİĞİN ÖNEMİ

- Eğitim insanı tüm yaşamı boyunca etkileyen bir süreçtir. Etik ise insanın ne yapmalıyım? Nasıl yapmalıyım? Sorularına vermeye çalıştığı cevaptır.
- Eğitim ve etik arasında bu anlamda zorunlu bir ilişki vardır.
- Bu durumda okullar; bireylere doğru davranışların kazandırıldığı gerçek öğrenme ve gelişme merkezleri olmalıdır.

EĞİTİM ETİĞİ PROBLEM ALANLARI

- Eğitim sisteminden kaynaklı
- Okul yönetimi kaynaklı
- Öğretmen kaynaklı
- Öğrenci kaynaklı
- Veli kaynaklı

- Mali ve fiziksel çevre kaynaklı

ETİK DEĞERLERE UYGUN BİR ÇALIŞMA ORTAMI OLUŞTURMAK İÇİN;

- Etik değerlere bağlı kalmaya karar verin.
- Davranışlarınızla örnek olun.
- Etiğe uygun davranışları yerleştirme sorumluluğunu üzerinize alın.
- Size göre etik ilkelerini belirleyin.
- Etik değerlerinizi açıkça belirtin.
- Çalışanlarınızı eğitin.
- Açık iletişimi destekleyin.
- Tutarlı olun

YÖNETİMİN ETİK İLKELERE UYGUN DAVRANMASI İÇİN DÖRT KOŞUL

- Örgütsel ve yönetsel kültür
- Eğitim
- Yönetim hesaplarının denetimi
- Araştırma

ETİK LİDERLİK

Başarılı lider ve yöneticiler, doğruluk ve hakkaniyet ilkelerini yaşama geçirir.

Bir yönetici astlarının sorunlarına duyarlı olur, farklı görüşlerin ifade edilmesine olanak tanır. Kurumsal başarı için; kimlik, katılım, hakkaniyet ve yetkinlik ilkelerini temel alır.

Başarılı yöneticiler, çalışanlarını motive eder, çalışkanlığa ve çalışanların kimliğine değer veren bir çalışma kültürü oluşturarak sorunlara yaklaşırlar.

Yönetici; Etik ve kurumsal bağlılığı birleştirerek şaşırtıcı sonuçlar meydana getirebilir. Çalışkanlığa, dürüstlüğe ve yüksek performansa değer verir. Bu değerleri ödüllendirecek şekilde kuruluşu düzenler. Etik ilke sınırları içinde, kurumun tüm potansiyelini harekete geçirir.

KURUMSAL ETİK İKLİMİ İÇİN

- Etik ilkeleri herkesin bir numaralı sorunu haline getirin.
- Herkesi bu konuda sıkı çalışmaya özendirin.
- Bu ilkelere aktif bir ilgi duymayı özendirin.
- Etik davranış sergileme ile performans arasındaki ilişkiye dikkat edin.
- Davranış ve eylemlerinizle örnek olun.
- Açık bir iletişim tarzı sergileyin.

KAMU ETİĞİ:

- Çalışma Etiği
- Meslek Etiği

- Yönetim etiği
- Örgütsel etik

Çalışma Etiği: Çalışma ile ilgili değer ve tutumlar. Örneğin, çalışkanlık , dakik olma vb.
Meslek Etiği : Belirli bir meslek grubunun, mesleğe ilişkin olarak oluşturup, koruduğu; meslek üyelerine emreden, onları belli bir şekilde davranmaya zorlayan; kişisel eğilimlerini sınırlayan; yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan; meslek içi rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler bütünüdür.

Yönetimsel Etik: Yönetimsel kararların verilmesinde tutarlı, tarafsız ve gerçeklere dayalı olmayı; bireylerin varlık ve bütünlüğüne saygıyı; herkes için en iyi olacak eylemlerin seçilmesini ve eylemlerde adalet, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, sorumluluk, saygı, açıklık, sevgi, demokrasi, hoşgörü vb. gibi evrensel değerleri temel almayı sağlayan, yöneticilere eylemlerinde yol gösteren davranış ilkeleridir.

Örgütsel Etik : Yasal bir çerçevede personelde aynı tür davranışların yerleştirilmesini sağlayan, örgütün topluma karşı yerine getirmeyi üstlendiği hizmetleri sağlarken bazı toplumsal sorumlulukların da üstlenildiğini gösteren ilkeler dizisidir.

KAMU ETİK KAVRAMI VE EVRENSEL İLKELER

Kamu yönetimi etiği ya da yönetimsel etik, kamu görevlilerinin, karar alırken ve kamu hizmetlerini yürütürken uymaları gereken tarafsızlık, dürüstlük, adalet, saydamlık ve hesap verebilirlik gibi bir takım ahlaki değerler ve ilkeler bütününe denir. Etik yönetim ise bu değer ve ilkeleri benimseyen, karar ve işlemlerinde uygulayan yönetimdir. Kamu yönetimi etiğinin iki temel dayanağı bulunmaktadır. Bunlar, yasalar ve etik değerlerdir. Kurallar ve yasalar kamu görevlisini dışsal olarak denetleyen unsurlar iken, etik değerler bireyin içsel denetimini sağlar. Buna göre, kamu etiği davranışı, kamu görevlilerinin kendi alanları ile ilgili her tür eylemi, yasal kurallar ve bireysel doğruları bir arada kaynaştırarak yerine getirmesidir.

Kamu yönetiminde etik; kamu yöneticilerinin ortaya koyması gereken davranış kuralları, prosedürler ve şekil şartları gibi bir takım yöntemlerin kullanılması olarak karşımıza çıkmaktadır. 'Yönetimsel etik ya da kamu yönetimi etiği, yönetimsel kurum ve kuruluşların her türlü eylem ve işlemlerinde hem önlenmesi gereken hem de teşvik edilen olumlu davranışları içeren bir dizi ilke ve standartlardan oluşur. Kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken etik kuralların belirlenmesi ve bu kuralların uygulanmaması halinde doğacak yaptırımların kamu görevlilerine belirtilmesi kamu yönetimlerinde bu konuda önemli bir basamak oluşturmaktadır.

Bu kapsamda, son yıllarda hem gelişmiş hem de gelişen ülkelerde kamu yönetiminde etiği geliştirme ve güçlü bir biçimde koruma ihtiyacı hissedilmektedir. Birçok ülkede kamu yönetiminde her geçen gün verimsiz, nitelikten ve nicelikten yoksun hizmetlerin verildiği, yolsuzluk ve dolandırıcılığın arttığı hususu vurgulanmaktadır. Bu nevi etik dışı davranışlar; iyi yönetimin temelini çürütmekte, rekabeti bozmakta, iktisadi büyümeyi engellemekte ve demokratik kurumların istikrarı ve toplumun ahlaki temellerini tehlikeye sokmaktadır.

MESLEK ETİĞİ

İş hayatındaki davranışları yönlendiren, onlara rehberlik eden etik prensipler ve standartların toplamına mesleki etik denilir. Meslek etiği, bütün mesleki etkinliklerin iyiye yönlendirilmesi konusunda düzenlemeler getiren, meslek üyelerinin kişisel arzularını sınırlayıp belli bir çizginin dışına çıkmalarını önleyen, mesleki idealleri geliştiren, yetersiz ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan mesleki rekabeti düzenleyen ve hizmet ideallerini korumayı amaçlayan mesleki ilkeler ve kurallar bütünüdür.

Özellikle doğrudan doğruya insanla ilgili mesleklerde uyulması gereken davranış kuralları olarak da tanımlanabilir. Meslek etiğinin en önemli yanlarından biri, dünyanın neresinde olursan olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmalarının gerekli olmasıdır.

Çağdaş dünyada, her mesleğin kendisine özgü bir etiği olması, böylelikle meslek üyelerinin davranışları konusunda, toplum içinde güvence oluşturan, bir otokontrol sistemi ortaya çıkması istenilen bir durumdur. Mesleklerin evrensel birer alt kültür oluşu bağlamında, meslek etiklerinin de temel özelliklerinden biri sadece meslek üyeleri için geçerli olup farklı toplum kesimlerini bağlamamak diğeri ise dünya ölçeğindeki tüm meslek üyeleri için geçerli olmaktır. Meslek etikleri bir meslek grubunun eseri olarak kabul edilebileceğine göre, bir grup ne denli güçlü kurulmuş ise, etik ilkeleri de o denli etkili olmaktadır.

Günümüz dünyasında, “tıp etiği” ve “çevre etiği” Türkiye’de ise “siyaset etiği” ve “basın etiği” ön plana çıkmıştır. Söz konusu meslekte karşılaşılan sorunları gidermek için meslek ilkeleri geliştirilmiştir. Mesleğini yapan kişiler, bu ilkelere göre davranışta bulunur. Ancak her davranış tektir, biriciktir. İçinde bulunulan bir duruma ilkelerin ötesinde bakmak doğru değerlendirme yapabilmeyi gerektirir.

Mesleki etik kuralları olarak belirlenen ve üyelerinin genel ve ortak olan davranış biçimlerini tanımlayan ilkelerin üç temel işlevi vardır.

1. Yetersiz ve ilkesiz üyeleri ayırmak.
2. Meslek içi rekabeti düzenlemek.
3. Hizmet ideallerini korumak.

Etik sorunlar sık sık belirsiz ve karmaşık koşullar altında zor seçimlerin yapılmasını gerektirir. Verilen kararların en iyisi olduğundan emin olmak güçtür. Aynı zamanda bir seçenek diğerlerinden daha iyi olabilir. Nedenlere dayalı ve yansız olarak karar vermek ve verilen kararların başkalarının yargılanarak adil bulunması, bakış açımızın doğru olduğunu kanıtlar. Kararlarda ahlaki gerekçelendirme yapılması, adil ve iyi kararların verilmesine yardım eder.

Meslek etiği ilkeleri ile aynı işlevi gören mesleki etik kodlar da söz konusudur. Etik kod, çalışanların hangi davranışlarının kabul edilebilir bulunduğuna ilişkin olarak yol gösteren, meslek ya da kurum tarafından beklenen resmi ifadelerdir. Meslek etiği ilkeleri ya da kodları aşağıdaki yararları sağlar:

- Meslektaş baskısı sağlayarak, bireyleri etik davranış göstermeye motive eder,
- Bireylerin kişilikleri yerine doğru ya da yanlış eylemler konusunda daha tutarlı ve kararlı bir rehberlik sağlar,
- Belirsiz durumlarda nasıl davranılacağı konusunda rehberlik eder,
- Yönetici ya da patronların otokratik gücünü kontrol eder,
- Kurumların toplumsal sorumluluklarını tanımlar,
- Kurumun ya da mesleğin çıkarlarına hizmet eder.

MESLEKİ ETİK İLKELERİ:

- Doğruluk
- Yasallık

- Yeterlik
- Güvenirlik
- Mesleğe Bağlılık